

Dr Živko Gatin
Zorica Velagić, dipl. inž.
PIK »Neretva« — Opuzen

Introdukcija kulture Japanske šljive u Donjoj Neretvi

UVOD

Preko 2 000 kulturnih varijeteta šljiva koje pripadaju dvadesetku različitih vrsta roda *Prunus* uzgaja se u svijetu. Među njima su samo dvije vrste značajne za komercijalni uzgoj: *Prunus domestica* (domaća šljiva) i *Prunus salicina* (japanska šljiva) a također i hibridi posljednje.

Vrste šljiva u svijetu prilagođene su za najrazličitije klimatske uslove umjerenog pojasa. I dok se domaća šljiva uzgaja na područjima sa dosta oštrom zimom i relativno vlažnim ljetom, dotle se japanska šljiva uzgaja u uslovima blage suptropske zime i suhog i vrućeg ljeta.

Komercijalni uzgoj japanske šljive u svijetu najviše je koncentrisan u Kaliforniji, u uslovima vrućih stepa Centralne doline (San Joaquin Walley i Sacramento Walley). Tu se proizvodi 435 000 tona plodova šljive, od čega veći dio japanske sorte.

Japanska šljiva rano cvate, 3 do 4 sedmice ranije od evropskih šljiva. Cvat joj je zato osjetljiv na proljetne mrazeve u sjevernijim širinama, mada su stabla većine sorti otporna na zimske mrazeve otprilike kao i breskva. Radi rane cvatnje komercijalni uzgoj japanske šljive moguć je samo u suptropskim uslovima, pa je treba smatrati suptropskom kulturom.

Lišće japanske šljive znatno se razlikuje od domaće. Kod prve je svijetlozelene boje i skoro potpuno bez dlačica na naličju dok je u druge tamnozeleno odozgo i blijedozieleno odozdo sa jako razvijenim dlačicama na naličju.

Plodovi sorti japanske šljive veoma se razlikuju među sobom, ali se veoma lako raspoznaju od drugih vrsta šljiva krupnoćom, lop-tastom do srcolikom formom, veoma rijetko ovalnom. Plodovi ni-kada nisu plavi, već mogu biti jarko žuti, crveni, purpurn-crveni. Boja mesa je žuta, jantarna i krvavo-crvena. Desertne su kvalitete, od zadovoljavajuće do prvorazredne, zavisno od sorte.

Kora stabla japanske šljive ne liči na glatku sivu koru domaće šljive, već je hrapava, nalik na koru breskve, čak i u sasvim mla-dih stabala.

Sorte japanske šljive znatno se razlikuju među sobom po ka-rakteru rasta stabla. Jedne imaju usku uspravnu krošnjju a druge široku, horizontalnu, od čega zavisi sortna agrotehnika, na primjer pri formiranju i rezidbi, rastojanje među stablika i sl.

Komercijalni uzgoj japanske šljive u Jugoslaviji moguće je na područjima sa subtropskom klimom, gdje su rijetki kasno-zimski (fe-bruar) i rano-proljetni (mart) mrazevi, kao što je priobalno područje srednje i južne Dalmacije i Crnogorsko primorje.

Dolina Donje Neretve nalazi se na granici između srednje i juž-ne Dalmacije. Poznato je da se ovdje vrše veliki meliorativni zah-vati radi dobijanja površina za intenzivnu poljoprivrednu proizvod-nju. Na tim novim površinama, kako nam pokazuju desetogodišnji ogledi i iskustva, veoma su povoljni uvjeti za komercijalni uzgoj japanske šljive. Tu se postižu obilni i regularni prinosi, a plodovi zriju od samog početka juna i u julu. Iskustvo nam takođe pokazuje, da je interes na našem domaćem tržištu za ovo voće u to doba go-dine veoma velik, i da će i veće komercijalne količine imati dobru prođu, dok će se stol jugoslavenskog potrošača obogatiti novom voć-nom sortom.

Još prije II svjetskog rata u Dalmaciji su se mogle sresti po-jedinačna stabla japanske šljive u vrtovima amatera, ali se na tr-žištu vo voće nije pojavljivalo.

Mi smo introdukciju japanske šljive počeli ispitivanjem sorti na eksperimentalnom polju Luke (PIK »Neretva«), kod Opuzena u delti Neretve, počev od 1967. godine. Danas se u ispitivanju nalazi ukupno 20 sorti šljive, od kojih 16 pripada vrsti *Prunus salicina*, a 4 vrsti *Prunus domestica*. Obuhvaćene su sljedeće sorte:

A. *Prunus salicina*

Od 1967. god.	Od 1969.	Od 1974.
1. Giant Cherry- -Plum	7. Dezertnaja	13. Red Beaut
2. Mac Verna	8. Obiljnaja	14. Santa Rosa
3. Red Heart	9. Nikitskaja Želtaja	15. Frontier
4. Starking Delicious Plum	10. Pionjerka	16. Friar
5. Ozark Premier	11. Pobjeda	
6. Burbank Grand Prise	12. Purpurovaja	

B. *Prunus domestica*

Od 1967. god.
17. California
18. Cimerova
19. Ruth Gestetter
20. Ersingerova

ZADACI

Zadaci postavljeni pred nas imali su za cilj da se odaberu sorte koje brzo stupaju na rod, i koje bi u uslovima Donje Neretve davale redovne i visoke prinose.

Jedan od važnih uslova za postizanje redovnih prinosa u japanske šljive jeste odsustvo mrazeva koncem zime i rano u proljeće. Zato je bilo potrebno provjeriti rizik u doba cvatnje pojedine sorte.

Sorte japanske šljive po pravilu su autosterilne, pa je bilo neophodno vidjeti njihovu podudarnost u vremenu cvatnje.

Cilj je, nadalje, bio da se izučii vrijeme zriobe pojedinih sorti, kako bi se mogao napraviti kalendar berbe i odrediti sortiment koji bi obezbijedio sukcesivnu otpremu plodova na tržište iz budućih plantažnih nasada.

Takođe je trebalo steći vlastita iskustva o zahtjevima pojedinih sorti u pogledu osobenosti agrotehnike japanske šljive.

Naporedno sa sortama japanske šljive proučavane su 4 rane sorte domaće šljive radi uporedbe sa japanskom šljivom.

MATERIJALI I USLOVI PROVOĐENJA OGLEDA

Sorte od 1 do 6 (vidi spisak) dobivene su 1967. godine kao gotove sadnice od Stark Brother's Nurseries, Missouri, USA; sorte od 7-12 dobivene su 1967. g. kao plemke od selekcionara Kostine iz Jal-

te, SSSR; sorte od 13-16, porijeklom iz Kalifornije, dobivene su iz rasadnika Zahzi — Italija, 1973. god. kao plemke; sorte od 17-20 dobivene su iz Instituta za voćarstvo Čačak 1966. godine kao plemke.

U rasadniku PIK-a »Neretva« pomenute sorte japanske šljive razmnožene su na dvije podloge — na sijancima dženerike i vinogradarske breskve, a sorte domaće šljive na sijancima dženerike.

U 1967. god. zasnovan je ogled sa sortama 1-6 i sa sortama 17-20 na površini od 1 hektara. God. 1969. zasnovan je ogled takođe na površini od oko 0,5 ha sa sortama 7-12 i ponovno sa sortama 1-6. U 1972. god. ponovno su sađene sorte 3, 5, 7 na 0,5 ha. U 1974. god. zasnovan je ogled sa sortama 13-16 na cca 0,5 ha.

Čitav sortni nasad dosegao je 1974. god. površinu od 2,5 ha.

Tlo na kojem je podignut nasad je srednjepropusni ilovasti karbonatni aluvij Neretve sa 9% aktivnog vapna i pH 7,5-8,2. Takvo tlo nije najpovoljnije za uzgoj ovakvog tipa nasada, naročito ne na podlozi vinogradarska breskva, ali u vrijeme zasnivanja ogleda nismo raspolagali drugim površinama. Ipak su rezultati sasvim zadovoljavajući. Novi nasadi, na propusnijim tlima i sa manje aktivnog vapna kojima raspolažemo na melioriranim površinama, bez sumnje će se razvijati brže i bolje, pa valja očekivati i veću produktivnost od postignute u ogledima.

Fenološka opažanja, početak i kraj cvatnje, početak i kraj zriobe plodova, provodila su se u čitavom nasadu na svim sortama i kombinacijama sa podlogama. Prinosi su se evidentirali pojedinačno po stablu, sa po 10 odabranih stabala od svake kombinacije sorta/podloga, kao i od svakog uzrasta (godišta sadnje).

REZULTATI PROUČAVANJA I NJIHOVO RAZMATRANJE

Cvatnja

Opazanja početka i konca cvatnje šljive u sorti posadenih u 1967. i 1969. godini bilježena su tokom godina (1972-1977), a u sorti sađenih 1974. samo 2 godine (1967-1977).

U grafikonu — I prikazani su rezultati opažanja. Sorte su razvrstane prema srednjim datumima početka cvatnje. Prikazani su i rasponi početka i rasponi završetka cvatnje u raznim godinama.

Kako se vidi iz grafikona, najranije cvjetaju sorte Pionjerka, Frontier, Nikitskaja Želtaja, Red Beaut. Njihovi srednji datumi početka cvatnje nalaze se u februaru. Ostale sorte japanske šljive počinju cvasti sukcesivno tokom marta. Prosječni datumi cvatnje sorti domaće šljive padaju koncem marta. Ruth Gestetter, California, Erginerova cvatu mjesec dana kasnije od najranije cvatućih sorti japanske šljive i oko 20 dana kasnije od ostalih sorti. Burbank Grand

Prise po kasnoj cvatnji predstavlja izuzetak među sortama japanske šljive.

Početak cvatnje zavisno od godine može da bude veoma pomaknut. Tako je u sorte Nikitskaja Želtaja u toku 6 godina zabilježen raspon od mjesec dana od najranijeg do najkasnijeg datuma početka cvjetanja, u sorte Ozark Premier 22 dana, u sorte Red Heart 20. Manja odstupanja početka cvatnje (15-18 dana) ima sorta domaće šljive.

Srednji je datum početka bezmraznog perioda u Opuzenu 22. februar. Mraz je, međutim, moguć i u prvoj dekadi marta (1971. i 1973. godine). Iako u februaru cvatu samo sorte Nikitskaja Želtaja i Pionjerka, rizik gubitka roda od mraza postoji za sve sorte japanske šljive, jer u određenoj fazi mogu izmrznuti cvjetni pupovi i prije cvatnje. Ovo pitanje treba da bude predmet daljih proučavanja. Dosadašnje iskustvo pokazuje, međutim, da komercijalni uzgoj japanske šljive može biti isplativ i pored pomenutih rizika.

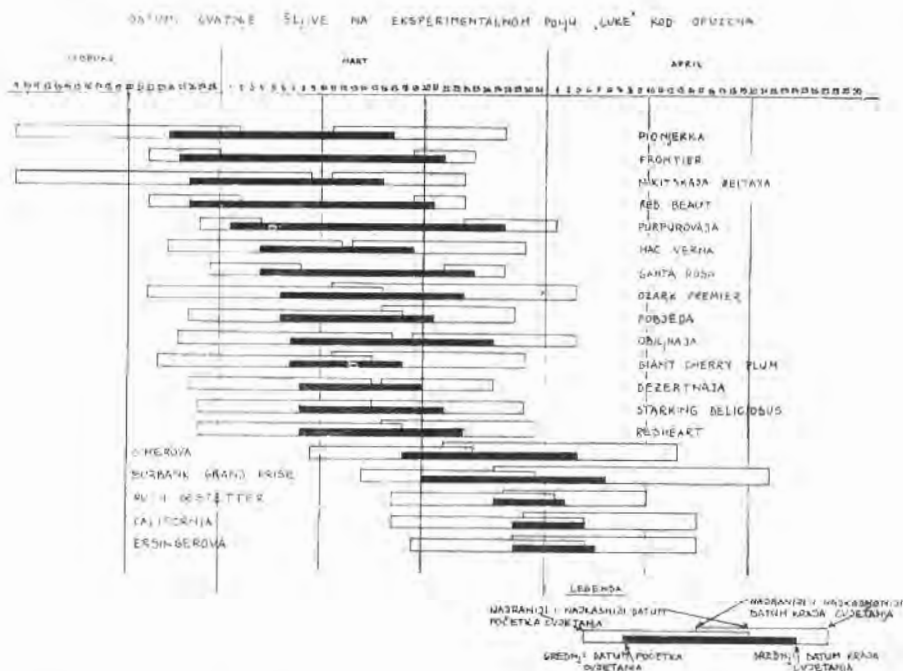

График 1. — Дати цветения сливы на опытној учатке „Луке“ возле Опузена

Podudarnost u vremenu cvatnje veoma je značajan faktor, jer su sorte japanske šljive autosterilne, te je neophodno da budu međusobno oprašene. Kako se vidi iz grafikona, sve ispitivane sorte japanske šljive međusobno se preklapaju u cvatnji, što je veoma povoljna činjenica, ali to još ne znači da će svaka sorta biti dobar oprašivač drugoj. Kompatibilnost u pogledu oprašivanja sorti japanske šljive u našim uslovima takođe treba da bude jedan od zadataka u narednim istraživanjima.

Zrioba

Sorte japanske i domaće šljive, koje su u ogledima bile zasađene 1976. i 1969. god., praćene su u pogledu rokova zriobe tokom 6 godina. Rezultati — prosječni datumi početka i konca zriobe prikazani su u grafikonu II. Sorte, koje su bile u ogledu posađene 1974. god. imale su do 1977. samo dvije berbe i nisu uvrštene u grafikon.

Kako se iz grafikona vidi, rane šljive, koje zriju sredinom juna, jesu Pionjerka i Ruth Gestetter. Koncem juna zriobu počinju slijedećim redoslijedom sorte: Obiljnaja, Pobjeda, Cimerova, Dezertnaja. U samom početku jula zriju California, Ersingerova, zatim Red Heart i Ozark Premier. Njih slijede u julu Starking Delicious i Stark Mac Verna. Sorta Burbank Grand Prise zrije početkom augusta.

Ovo je prvi kalendar zriobe sorti šljive dobiven u Donjoj Neretvi. Upotpunjavanjem sortimenta on će se usavršavati ne samo u pogledu boljeg kontinuiteta već i kvalitete i veličine plodova. Tako se već sada nazire da će se u konvejer zriobe od početka juna uklopiti sorte Red Beaut, Frontier i Santa Rosa, koje i po veličini plodova, a naročito po kvaliteti, daleko nadmašuju sve sorte prikazane u grafikonu od Pionjerke do Cimerove.

Sortiment japanske šljive u Donjoj Neretvi može biti još znatno usavršen uvođenjem najnovijih klonova, dobivenih posljednjih godina u Kaliforniji i u Krimu, gdje je u pogledu selekcije ove vrste šljive učinjen najveći napredak.

Uvođenje tih novih sorti i usavršavanje sortimenta treba da bude najvažniji zadatak u daljem radu na unapređivanju kulture japanske šljive u nas.

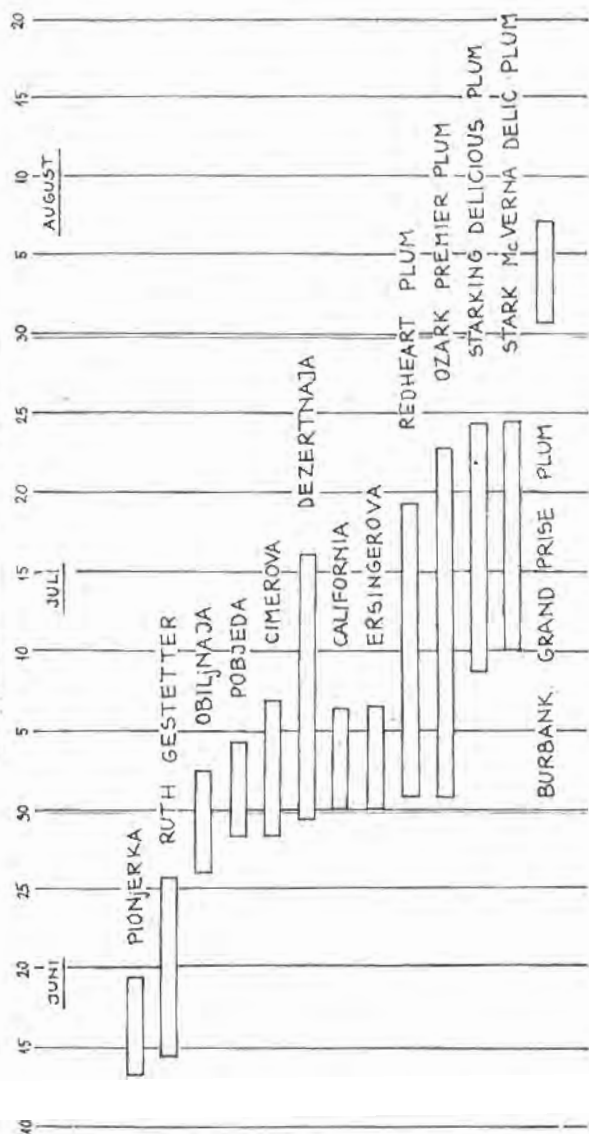
Prinosi i rodnost

Stabla šljive u ogledima formirana su u obliku kotlaste krošnje. Rastojanja među stablima su 5×6 m, što daje 333 stabla na 1 netto-hektar.

Prinosi su, kako je već rečeno, određivani vaganjem uroda sa po 10 određenih stabala. Prinosi po hektaru dobiveni su množenjem uroda po stablu sa 333 stabla.

РЕДОСЉЕД / ТРАЈАЊЕ БЕРБЕ СЛЈВЕ НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНОМ

ПОЉУ „ЛУКЕ“ КОД ОПУЗЕНА

LEGENDA:

ТРАЈАЊЕ БЕРБЕ (СРЕДЊИ ДАТУМИ ПОЧЕТКА I КРАЈА БЕРБЕ ИЗРАЧУНАТИ СУ НА ОСНОВУ ШЕСТОГОДИШЊИХ ПОДАТАКА)

График 2. — Порядок созревания и продолжительность сбора плодов сливы на опытном участке „Луке“ возле Опузена

Karakteristični rezultati prikazani su u grafikonima III-X.

Kako se vidi iz grafikona III, V, VII, narastanje prinosa u nasadu japanske šljive zasnovanom 1969. godine bilo je poremećeno februarско-martovskim mrazevima 1971. i 1973. godine. Zbog tih mrazeva izostao je rod u petoj godini, kada se očekivalo da će ovaj nasad dati prvi komercijalni prinos. U idućoj, šestoj, godini, u ovim nasadima su postignuti veoma visoki prinosi: 18 (Obiljnaja), 21 (Ozark Premier) i 32 (Starking Delicious) tona preračunato na 1 hektar.

Nasad podignut 1972. godine nije bio pod uticajem mrazeva u doba cvatnje, pa ovdje dinamika narastanja rodnosti nije poremećena. Iz grafikona IV i VI vidi se da su sorte Dezertnaja i Ozark Premier na vinogradarskoj breskvi dale prvi iako neznatan rod u trećoj godini, da već četvrte godine daju prvi komercijalni rod (self sustaining), koji se znatno povećava pete godine, i punu rodnost dostiže šeste godine. Kod sorte Red Heart (Grafikon VIII) prvi komercijalni rod izostaje četvrte godine, ali zato pete i šeste godine stabla daju pun rod. Slično su se ponašale i ostale sorte japanske šljive.

Kada uporedimo narastanje rodnosti japanske i domaće šljive, vidjet ćemo u sorti Ruth Gestetter i California (Grafikon IX i X) da su posljednje dale prvi komercijalni rod tek u devetoj, punu rodnost dostigle tek u desetoj godini. Ostale dvije sorte domaće šljive, Ersingerova i Cimerova, ponašale su se slično prvima, ali su dale znatno manje prinose.

Iz ovih oglada vidi se da se sorte japanske šljive u »klasičnom nasadu« ponašaju poput breskve, tj. da u trećoj godini daju prvi manji rod, da u četvrtoj daju prvi komercijalni rod, u petoj i šestoj dostižu punu rodnost. Prinosi od 60 do 100 kg po stablu pokazuju da se japanska šljiva u punoj mjeri može upoređivati po rodnosti sa breskvom.

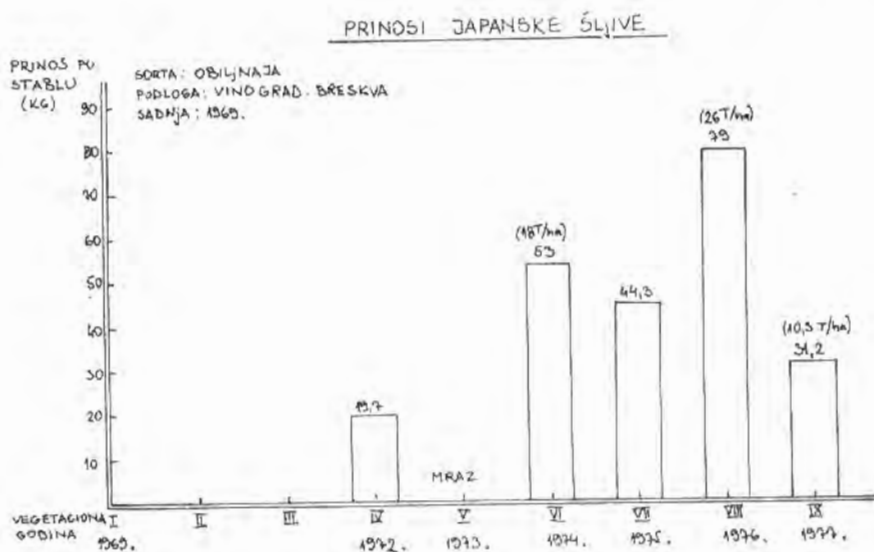
O mogućnosti intenzifikacije proizvodnje govori nam iskustvo sa drugim voćnim kulturama, a naročito sa breskvom. Nesumnjivo je da je povećanjem sklopa, formiranjem stabala u obliku vretena, adekvatnom rezidbom moguće postići još ranije stupanje nasada na rod u drugoj i trećoj godini, te još više povećati i obezbijediti regularne prinose japanske šljive.

Proučavanje optimalnog gustog sklopa, formiranje i rezidba, radi intenzifikacije proizvodnje važan je naredni zadatak u unapređivanju kulture japanske šljive.

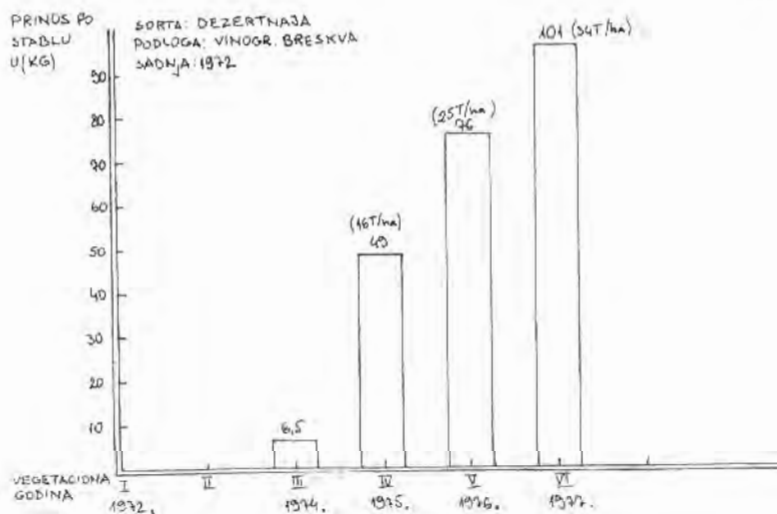
Težina ploda

Prosječna težina plodova šljive određivana je vaganjem po 100 nasumce uzetih plodova od prinosa svakog od 10 stabala u ogledu, i to u doba početne zrelosti za berbu, kada su plodovi još tvrdi.

GRAFIKON Br III

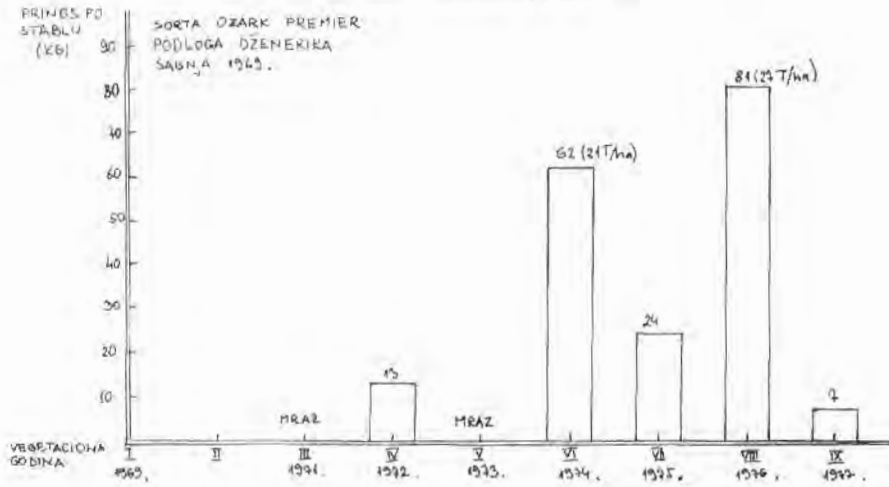
GRAFIKON Br IV

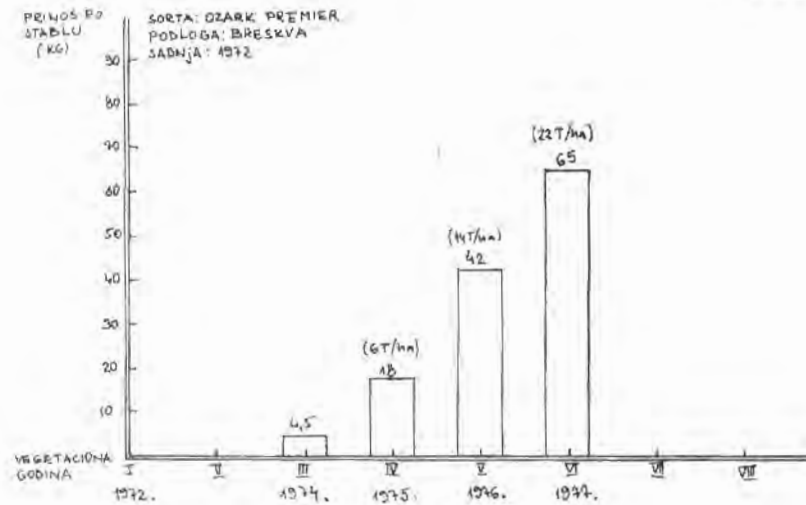
Графики 3—8. — Урожайность сливы японской

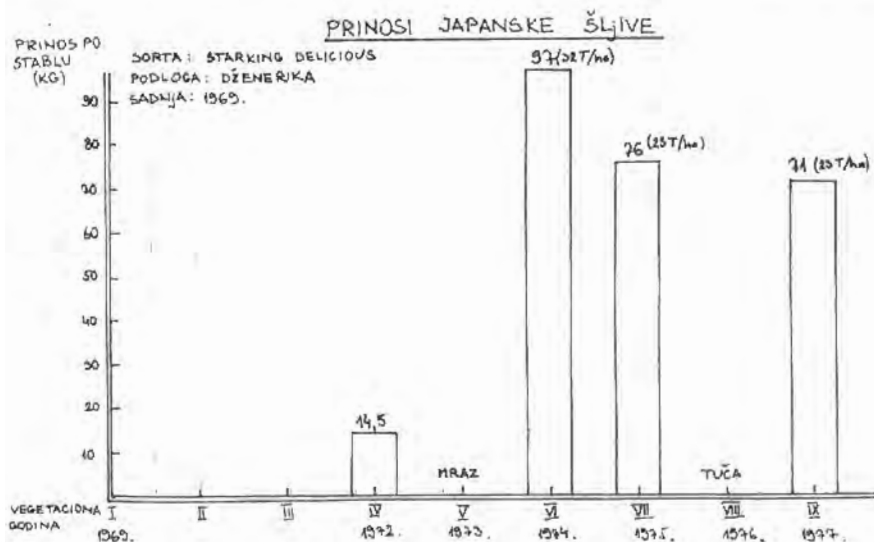
GRAFIKON BY V

PRINOSI JAPANSKE ŠLIVE

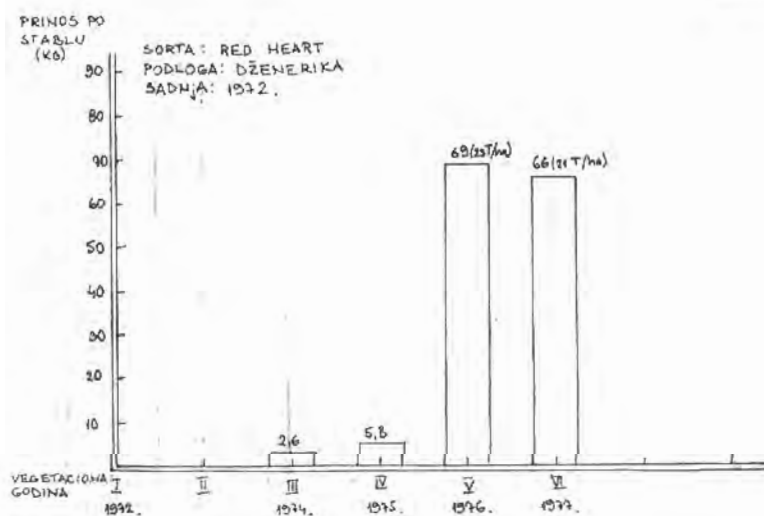

GRAFIKON BY V

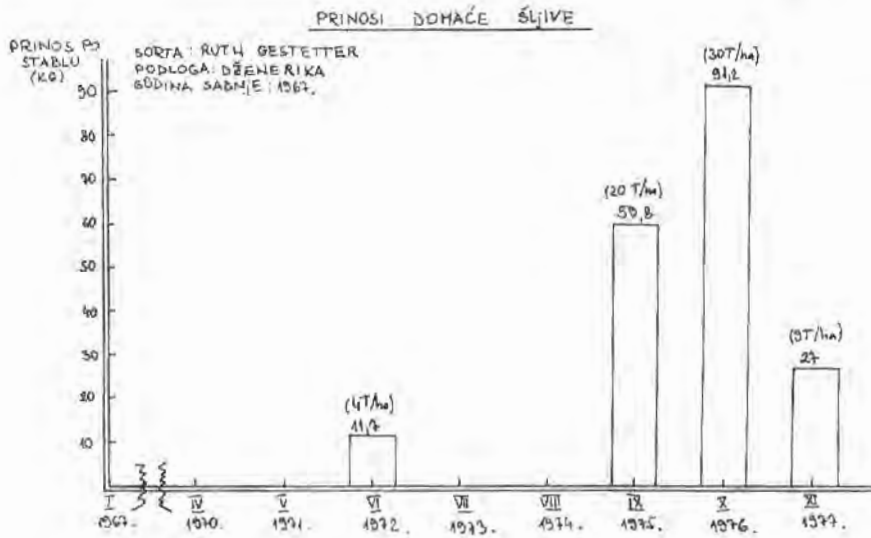

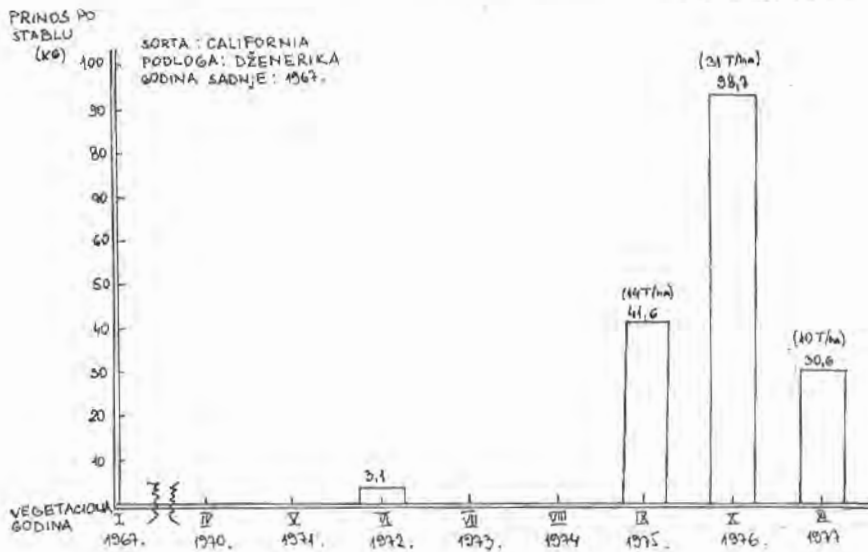
GRAFIKON Br. VIII

ГРАФИКОН IX

ГРАФИКОН X

Графики 9 и 10. — Урожайность сливы домашней

Plodovi (zameci) u godinama obilnog roda u ogledima nijesu prorjeđivani.

Rezultati su prikazani u tablicama 1-3.

Tab. 1. — Prosječne težine plodova šljive po godinama u gr

Таблица 1. — Средний вес плодов сливы в разные годы

Sorta	G o d i n a				
	1972.	1974.	1975.	1976.	1977.
Red Beaut	—	—	—	—	39
Frontier	—	—	—	—	33
Ruth Gestetter	30	—	31	22	30
Friar	—	—	—	—	84
Ozark Premier (sadnja 1969)	92	72	97	60	92
Ozark Premier (sadnja 1974)	—	93	91	65	61
Mac Verna	60	71	50	—	43
Obiljnaja	50	40	36	23	30
Pobjeda	29	—	43	29	21
Dezertnaja	—	39	28	26	21
California	70	—	55	43	58
Cimerova	37	35	—	33	39
Red Heart	—	54	63	46	37
Starking Delicious Plum	36	37	36	—	30
Burbank Grand Prise	38	35	48	—	58

Tab 2. — Kolebanja srednje težine plodova šljive u raznim godinama

Таблица 2. — Колебания среднего веса плодов сливы в разные годы

Sorta	Najmanja i najveća srednja težina ploda		
	grama	izraženo u ‰	Rang g
Ruth Gestetter	22-31	100-141	20-30
Dezertnaja	21-39	100-186	20-40
Pobjeda	21-43	100-205	20-40
Starking Delicious Plum	30-37	100-123	30-40
Cimerova	33-39	100-118	30-40

Obiljna	23-50	100-216	20-50
Burbank Grand Prize	35-58	100-164	30-60
Red Heart	37-63	100-117	40-60
California	43-70	100-163	40-70
Mac Verna	43-71	100-165	40-70
Ozark Premier	61-93	100-152	60-90
Ozark Premier	61-93	100-152	60-100

Tab. 3. — Srednja težina ploda japanske šljive
u zavisnosti od prinosa po stablu

Таблица 3. — Средний вес плодов сливы японской в зависимости
от урожая дерева

Sorta	Godina berbe	Prosječni prinos po stablu kg	Srednja težina ploda g
Ozark Premier	1972.	12,6	92
	1974.	62,3	72
	1975.	23,8	97
	1976.	81,1	60
	1977.	7,1	92
Pobjeda	1972.	26,0	29
	1975.	59,6	43
	1976.	74,5	29
	1977.	31,0	21
Dezertnaja	1974.	6,6	39
	1975.	48,9	28
	1976.	75,7	26
	1977.	101,3	21
Stark Mac Verna	1974.	19,6	71
	1975.	47,9	50
	1977.	50,2	43
Red Heart	1974.	2,6	54
	1975.	5,8	63
	1976.	69,0	46
	1977.	66,2	37
Starking Delicious Plum	1972.	14,4	36
	1974.	97,1	37
	1975.	75,8	36
	1977.	71,0	30

Burbank Grand Prise	1972.	8,0	38
	1974.	17,6	35
	1975.	49,2	48
	1977.	42,1	58

U tablici br. 1 date su prosječne težine plodova za 14 sorti u raznim godinama. Najkrupnije plodove ima sorta Ozark Premier (60-97 gr). Najmanje plodove ima sorta Ruth Gestetter (21-31 gr). Veoma zadovoljavajuću veličinu plodova imaju sorte Burbank Grand Prise, Red Heart, California, Mac Verna. U tih sorti prosječna težina plodova iznosi 50-70 g u raznim godinama.

U tablici br. 2 iste sorte su svrstane po uzlaznoj ljestvici prema težini plodova. Dati su dijapazoni između najmanjih do najvećih prosječnih težina, koje su dobivene u raznim godinama. Kolebanja su izražena i u postocima. Iz ove tabele se vidi da se u nekih sorti prosječna težina ploda malo mijenja u godinu (Read Heart 17^{0/0}, Starking Delicious Plum 23^{0/0}). U isto vrijeme prosječna težina ploda nekih sorti varira više nego dva puta (Pobjeda 105^{0/0}, Obiljnaja 116^{0/0}). U većine ostalih sorti prosječna kolebanja čine 50-60^{0/0} najmanje prosječne težine ploda.

Iz tablice br. 3 vidi se kako se prosječna težina ploda mijenja u raznim godinama zavisno od prinosa po stablu. Tako, u sorte Ozark Premier kod prinosa po stablu od 7-23 kg plodovi su veoma krupni, tj. 92-97 g prosječno. Pri visokim prinosisima po stablu od 62-81 kg prosječna težina ploda iste sorte je 60-72 g.

U sorti Pobjeda, Dezertnaja, Stark Mac Verna, Red Heart veličina ploda osjetno zavisi od prinosa. U sorte Starking Delicious veličina ploda je skoro postojana bez obzira na veličinu prinosa po stablu. U sorte Burbank Grand Prise veličina ploda raste sa uzrastom voćke.

ZAKLJUČCI

U Donjoj Neretvi, na eksperimentalnom polju Luke, PIK-a »Neretva« — Opuzen, u toku 10 godina, od 1967. do 1977. god., ispitano je 16 sorti japanske šljive (*Prunus salicina*), uporedo sa 4 razne sorte domaće evropske šljive (*Prunus domestica*).

Japanska šljiva cvate rano. U Donjoj Neretvi koncem februara — početkom marta, što je 20 do 30 dana ranije od sorti domaće šljive. Zbog rane cvatnje postoji rizik gubitka roda, ako se pojave proljetni mrazevi, ali taj rizik je tolerantan s obzirom na prosječni datum posljednjeg mraza u Opuzenu (22. februar).

Sorte japanske šljive po pravilu su autosterilne, pa je neophodno da u nasadu istovremeno cvate po nekoliko sorti radi unakrsnog oprašivanja. Cvjetanje svih ispitivanih sorti japanske šljive me-

дусобно се преклапа око 10. марта (осим једне сорте), па је међусобно опрашавање, што се тиче времена цватње, могуће.

Зриоба је испитиваних sorti sukcesivna, токoм јуна и јула и почетком августа. Правилним избором sorti за будуће производне насаде могуће је постићи равномјерну континуирану бербу и обезбједити снабдијевање тржишта у том периоду с овим новим квалитетним и атрактивним воћем.

У погледу приноса јапанска шљива се у условима Доње Неретве понаша попут брескве. Насади дају први комерцијални род, који покрива трошкове производње (self sustaining yield), у четвртој години, а у петој и шестој години достижу пун род од 60 до 100 kg по стаблу, што, прерачунато на хектар, представља принос од 20 до 30 тона. Испитиване, пак, сорте домаће шљиве ступају на род знатно касније, тек у деветој и десетој години.

Агротехника јапанске шљиве слична је агротехници брескве. Једна мјера, која је обавезна као и у насадима брескве, јесте пројектовање плодова у sorti које имају тенденцију да прероде. Најкрупније плодове, преко 90 грама, ако стабла нису преоптерећена, има сорта Ozark Premier. Крупне плодове такође имају сорте Mac Verna и Red Heart.

Интродукцијом јапанске шљиве појављује се нова врста у воћарској производњи у суптропском подручју Југославије.

В Ы В О Д Ы

В районе Нижней Неретвы, на опытном участке „Луке“ Сельскохозяйственно-индустриального комбината „Неретва“ — Опuzен, в течение 10 лет, с 1967 по 1977 годы испытывалось 16 сортов сливы японской (Primus Salicina), наряду с 4 ранними сортами сливы домашней (Primus domestica).

Японская слива цветет рано. В Нижней Неретве — в конце февраля — начале марта, опережая сорта домашней сливы на 20—30 дней. Изза раннего цветения существует риск вымерзания цветков и потери урожая в случае появления весенних заморозков. Этот риск, однако, небольшой, имея ввиду что средняя дата последнего мороза в Опузене — 22 февраля.

Сорта сливы японской как правило самоопыляемы, поэтому необходимо чтобы в насаждениях одновременно цвели несколько сортов для обеспечения взаимного опыления. Сроки цветения всех испытываемых сортов японской сливы совпадают около 10 марта (кроме одного сорта), поэтому взаимное опыление, в этом отношении возможно.

Испитываемые сорта созревают последовательно, один за другим в течение июня, июля месяцев и начала августа. Пра-

вильным подбором сортов для будущих производственных плантаций возможно будет достичь равномерного и непрерывного сбора и снабжения рынка в течение всего периода.

По урожайности слива японская ведет себя, в условиях Нижней Неретвы, наподобие персика. Насаждения дают первый промышленный урожай, покрывающий затраты производства, на четвертом году от посадки, тогда как на пятом и шестом годах достигают полной урожайности в 60 до 100 кг с 1 дерева, что в пересчете на гектар составляет урожай в 200 до 330 центнеров. Испитываемые сорта сливы домашней вступают в промышленное плодоношение значительно позже, только на девятый и десятый годы.

Агротехника сливы японской схожа с агротехникой персика. Мероприятие, которое проводить обязательно, также как и в насаждениях персика, это прореживание завязей у сортов которые перегружаются плодами.

Самые крупные плоды, средним весом более 90 грамм, если деревья не перегружены, у сорта Озарк Премиер. Крупные также, у сортов Мэк Верна и Ред Харт.

Интродукция сливы японкой значит появление новой культуры в промышленном садоводстве субтропической зоны Югославии.

LITERATURA

- Burbank L. (1960): Autobiografija, Moskva, Seljhozgiz.
- Childers N. F. (1974): Modern Fruit Growing, Rutgers University, New Jersey.
- Childers N. F. (1966): Fruit Nutrition, Rutgers University, New Jersey.
- Hesse C. O. (1976): Durao — a new Fresh Market Plum, California Agriculture.
- Norton R. A. and others (1963): Rootstocks for Plums and Prunes in California, University of California, Davis.